

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Hankintalain uudistaminen, TaV 3.3.2026

Sisältö

Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskus esittää lausunnossaan seuraavia huomioita

- Kyberturvallisuus ja sidosyksiköt - nykytila
- Eesityksen vaikutukset kunnille
- Eesityksen muutokset 15 §:ään
- Siirtymäajoista
- Muut hankintalain muutosesitystä koskevat huomiot

Kyberturvallisuus ja sidosyksiköt - nykytila

- Kyberturvallisuutta sekä ICT-laitteita ja -palveluita ei voi erottaa toisistaan. ICT-hankinnoissa on lähes aina kyse myös kyberturvallisuudesta.
- Sidosyksiköiden tarjoamilla ICT- ja kyberturvallisuuspalveluilla on keskeinen rooli kuntien järjestelmien hallinnassa ja turvallisuuden varmistamisessa.
 - Erityisesti pienet ja keskisuuret kunnat hyötyvät sidosyksiköiden tuottamista palveluista.
- Julkisten hankintojen prosessi on raskas ja kunnilta ei pääasiassa löydy hankintoihin liittyvää tietoturvallisuuden erikoisosaamista. Sidosyksiköt auttavat tässä kuntia ja huomionarvoista on, että sidosyksiköt ovat nekin hankintayksiköjä.

Esityksen vaikutukset kunnille

- Esitetty sidosyksikkösäätely voi aiheuttaa riskejä kuntien ICT-palvelujen jatkuvuudelle ja toiminnalle. Järjestelyn purkautuessa, kunta menettää ICT-palveluiden lisäksi pääsyn keskitettyyn, kuntien tarpeisiin erikoistuneeseen turvallisuusosaamiseen.
- Palveluiden hankinta osana laajempaa kokonaisuutta mahdollistaa mittakaavaedut, joita yksittäiset kunnat eivät voi yksin saavuttaa.
- Nykyisin myös toimitusketjuihin liittyvät riskit korostuvat, eikä niitä syyttä ole painotettu nykyisessä kyberturvallisuuteen liittyvässä lainsäädännössä.
 - Keskitetyn hallinnan kautta sidosyksiköt selkeyttävät turvallisuusarkkitehtuuria ja pienentävät hyökkäyspinta-alaa. Myös kuntien kyky havainnoida ja reagoida poikkeamiin on kasvanut sidosyksiköiden avulla. Esitys vaikuttaa myös näiden asioiden toteuttamiseen jatkossa.

Esityksen muutokset 15 §:ään

- Esityksen 15.7 § on tavoitteiltaan oikeasuuntainen.
 - Muotoilu on kuitenkin todella tiukasti rajattu ja säännöksen soveltamismahdollisuudet ovat hyvin kapeat.
- Esityksen perusteella sidosyksikkö tulee olla perustettu *tuottamaan yksinomaan lakisääteistä palvelua tai tähän liittyviä tietojärjestelmiä*. Säännös koskisi tietojärjestelmähankintoja todella rajatuissa tilanteissa.
 - Esityksessä ei huomioida sitä, että kyberturvallisuus on usein tarkoituksenmukaista järjestää osana ICT-palveluiden hankintaa.
- Esityksessä asetettu yhden miljoonan euron vuotuinen liikevaihtoraja on todella alhainen.
 - Todennäköisesti suuri osa nykyisistä sidosyksiköistä ylittää tämän rajan.

Esityksen muutokset 15 §:ään

Muutama esimerkki sidosyksiköiden liikevaihdoista (2024)

- *Tiera: 79 miljoonaa*
- *Istekki: 260,5 miljoonaa*
- *Joki-ICT: 8,4 miljoonaa*
- *KSTieto: 28,3 miljoonaa*
- *LAP-IT: 27,3 miljoonaa*
- *Meidän IT ja talous: 62,6*
- *Savon ICT-palvelut: 4,1 miljoonaa*
- *2M-It: 189,5 miljoonaa*

Siirtymäajoista

- Esityksen siirtymäajat vaikuttavat lähtökohtaisesti erittäin tiukoilta siihen nähden, että useat kunnat joutuvat todennäköisesti kilpailuttamaan ICT-ratkaisujaan ja niihin liittyviä tieto- ja kyberturvallisuuden palveluitaan merkittävässä määrin uudelleen.
- On kuitenkin hyvä, että siirtymäaikoihin on tuotu joustoa eri tavalla.
 - Esitys mahdollistaa pidemmän siirtymäajan, jos sopimuksen irtisanomisesta olisi poikkeuksellisesti kohtuuttomia seurauksia tai sopimuksen irtisanomiseen liittyy merkittäviä taloudellisia riskejä.
- Esityksen yksityiskohtaiset perustelut jättävät vielä tulkinnanvaraa, joka voi näkyä valituksina markkinaoikeuteen.

Muut hankintalain muutosesitystä koskevat huomiot

Muilta osin viittaamme kirjalliseen lausuntoomme, josta nostamme erityisesti seuraavat:

- Hankintojen jakaminen osiin 75 §
 - Hankinnan jakaminen osiin tuskin parantaa pk-yritysten osallistumismahdollisuuksia
- Hankintojen jakamisesta valittaminen 146 §
 - Muutoksenhakua koskevien perustelujen tulisi olla yksiselitteiset, jotta hankintayksiköt voivat huomioida muutoksen tuomat vaikutukset oikeasuhtaisena.
- Hankintamenettelyä koskeva kertomus 124 §
 - Esityksestä ei ilmene, millä tavoin tai kenen kannalta velvoite kuvata hankinnan valmistelu tulisi tuottamaan lisäarvoa hankintamenettelyyn.

Kiitos